

גליון 680
שנה י"ד תשפ"ה

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

מצוות כבוד אב ואם

רבי טרפון הצטיין בכבוד אמו, אף שרבו העבדים והשפחות בביתו, לא הפקיד בידיהם את הטיפול באמו, אלא הוא בכבודו ובעצמו גחן לארץ והתכופף על ארבע, כל אימת שאמו חפצה לעלות למיטתה או לרדת ממנה, כדי שתוכל לעלות ולרדת על גבו, וכך יקל עליה להגיע אל מיטתה או אל רצפת החדר. רבי טרפון השתבח על כך בפני החכמים, וסיפר לפניהם כיצד טורח הוא בקיום המצוה, אמרו לו החכמים עדיין לא קיימת חצי ממה שציוותה תורה. האם כבר נתנסית בכך, שכאשר זורקת היא את ארנקך המלא וגדוש בכסף בפניך לים ולא הכלמתה? (קידושין ל"א ב). באחת השבתות ירדה אמו לטייל בחצר, כראות רבי טרפון שיחפה היא ואין מנעל לרגליה, הניח שתי ידיו תחת כפות רגליה, וכך הלכה עליהן עד שהגיעה למיטתה. כאשר חלה רבי טרפון ובאו החכמים לבקרו, העתירה אמו בעדו באמרה, התפללו על טרפון בני המכבדני יתר על המידה. שאלוה החכמים מפני מה את אומרת כן? שחה להם האם את כל אשר אירע באותה השבת. נענו החכמים ואמרו, אפילו היה עושה כן אלף אלפי פעמים, לא היה מגיע לחצי הכבוד שציוותה התורה לכבוד.

(ירושלמי פאה פ"א ה"א)

פרשת השבוע

פרנסתם של ישראל, חשבתו בלבי אם לבני עמי אין פרנסה למה לי חיים, יצאתי אל החצר ושאלתי נפשי למות, כך עמדתי בחצר שקוע ברעיונותיי.

לפתע הגיעו לאזני קולות שיחה בין שתי נשים, אמרה האחת, אחותי הרי בכינו כל כך הרבה בראש השנה וביום הכפורים, הסבורה את שאמנם תישמע בקשתנו בשמים ויכתבנו בספר פרנסה טובה? ואז חבירתה ענתה לה, שבלי ספק ניכתב בספר פרנסה וכלכלה, שהרי אילו היינו מפצירות כל כך הרבה באוני ראש הקהל שלנו שידוע כקשה לב, בוודאי שהיינו מצליחות לפעול אצלו, ואם אצלו היינו מצליחות לפעול, על אחת כמה וכמה אצל הקדוש ברוך הוא שהוא רחום וחנון, ובלי ספק ייעתר הוא לבקשתנו. ברגע בו אמרה האשה את הדברים הללו, סיים הרבי, נתעורר בשמים רושם גדול נסתתמו טענותיהם של המקטרגים, והגזירה נתבטלה.

ונקדשתי בתוך בני ישראל (כ"ב ל"ב) הרה"ק רבי משה ליב מסאסוב זיע"א, היה רגיל לומר בוא וראה כמה יקר כל אדם מישראל, שכן תשעה גאוני עולם בעלי תריסין אי אתה יכול לעשות מהם "מניין" לתפילה, לקדיש ולקדושה, ולברכו, ואילו עשרה יהודים עמי הארצות פשוטים, מצטרפים ל"מניין" לכל דבר שבקדושה.

אך בעשור לחודש השביעי הזה יום הכפרים הוא וגו' (כ"ג כ"ז)

מסופר על הרה"ק ה"צמח צדק מליובאוויטש זיע"א, ששנה אחת האריך בתפילת העמידה של יום הכפורים יותר מאשר בכל שנה, ולאחר התפילה בכה בדמעות שלישי. כשחדל הרבי לבכות, יצא אל החצר הסמוכה שהה שם כמה דקות, ובשובו לבית הכנסת הפיקו פניו הקדושות שמחה עילאית, ופתח בחזרת הש"ץ בהתלהבות עצומה. בתום התפילה, סח הרבי למקורביו המשתאים, בהיותי בעיצומה של תפילת העמידה, ראיתי כי יד המשטינים והמקטרגים גברה, והם מבקשים בכל תוקף לקפח את

זמני השבת

אמור

זמני כניסת השבת

ירושלים: 6:54 ת"א: 7:10

זמני יציאת השבת

ירושלים: 8:11 ת"א: 7:14 ר"ת: 8:45

מעשהו של האיש עשתה רושם גדל בשמים: אדם מישראל מסר נפשו למען קיום מצוה! אדם מישראל ויתר על כל העושר הרב הצפוי לו, ונשאר חסר כל, וזאת למען החיות נפשות אומללות! החליטו בבית דין של מעלה, כי אדם שכזה זכאי למתנה חשובה ביותר בעבור מעשהו הגדול והאצילי.

שמע זאת השטן ובא לפני בית דין של מעלה ואמר: "לכל הצדיקים בטרם ניתנה להם מתנה מן השמים, ניתן להם נסיון, לכן עלי לרדת ולנסות את האיש הזה, והיה אם יעמוד בנסיון – יזכה במתנה שהוחלט לתת לו". שמע זאת אליהו הנביא וזכר לטוב ואמר: "אם אמנם יש הכרח בנסיון – ארד אני ואנסה את האיש, שכן עלול השטן להעמידו בנסיונות כבדים שבהם לא יוכל לעמוד, ועלול להיכשל חלילה". ואכן הסכימו בבית דין של מעלה, כי אליהו הנביא ירד ויעמיד את המוכסן בנסיון.

ומה עשה המוכסן, לאחר שנתן את כספו לאלמנה, והוא עצמו נותר חסר כל? בלבו גמלה החלטה לצאת ולנדוד בדרכים, מעיר לעיר ומעירה לעירה, "אולי יחוס עלי ה' יתברך, וישלח לי בדרך זו הצלחה!" קיווה היהודי. בהסכמת אשתו יצא לדרך, צעד וצעד, עד אשר עם ערוב היום התקרב לפאתי עיר כלשהי, כשירדה האפלה, נכנס לעיר, ולהיכן פונה יהודי בהגיעו לעיר זרה? כמובן, אל בית הכנסת, אך בטרם נכנס לבית הכנסת, גמר אומר בלבו, שלא יבקש מאיש לחם לאכול ומקום ללון בו, וזאת למרות שעיף ויגע היה מעמל הדרך, ובמשך היום כולו לא בא דבר מאכל לפיו.

כשהחלטו נחושה, נכנס אל בית הכנסת, נטל ספר בידו, ישב בצד והחל ללמוד מתוכו, שקוע היה בלימודו, ולפתע ניגש אליו יהודי זקן, הרים את עיניו וראה, כי הזקן שלפניו אדם נכבד ונשוא פנים. "שלום עליך ר' יהודי", ברכו הזקן, "מנין אתה, ומה מעשיך בעירנו?" שאל היהודי הזקן. סיפר לו האורח מנין בא, והשנים החלו מגלגלים בשיחה, עוברים מענין לענין, תוך כדי דברים סיפר האורח על המאורע האחרון שארע לו בעיירתו.

נפעם הקשיב הזקן לסיפורו של היהודי האורח, וכשסיים הלה את דבריו, אמר לו: "יש לי הצעה בעבורך" הצעה? – פניו של האורח גילו התעניינות מרובה, והזקן המשיך: "ברוך ה', עשיר הנני ורכוש רב לי, הצעתי היא: אתן לך מכספי סכום כסף שממנו תוכל לפרנס את משפחתך כל ימי חיך, אבל כתמורה עליך למכור לי את זכות המצוה שעשית עם האלמנה והיתומים שבעיירתך. בטוח אני שאודות לכסף שאתן לך בוודאי תצליח, בעזרת ה', להתבסס, ואז תוכל לקיים עוד מצוות רבות כגון זו!"

בזכות איזה מצוה נולד הרה"ק רבי מנחם מענדיל מרימנוב זיע"א (יומא דהילולא י"ט אייר)

מסופר על מוכסן יהודי, שהיה גר באחד הכפרים, את פרנסתו מצא בס"ד בכבוד, ואף זכה לחיבתו של הפריץ, אדון הכפר. רק דבר אחד היה חסר לו למוכסן: שלא זכו לבנים, ועל כך היה צערם גדול.

באחד הימים בא אליו הפריץ ואמר לו: עומד אני לעקור למגינה אחרת, ועל כן עלי למכור את כל רכושי, ומכיון שמצאת חן בעיני ומכיר אני אותך כאדם ישר ונאמן, אהיה מוכן למכור לך את כל אדמתי ונכסי תמורת עשירית משווי האמיתי. אך זאת – אך ורק בתנאי אחד, עליך לשלם לי את כל הסכום במזומנים בתוך ימים ספורים.

שמע המוכסן את ההצעה ולבו התרחב משמחה, הודמנות שכזו להתעשר פתע פתאום בקלות רבה. אולם שמחתו לא היתה שלמה, הסכום שדרש הפריץ – אך כי היה זה רק עשירית מהערך האמיתי של הרכוש – לא היה בידו.

לאחר שעזב הפריץ את הבית, פנה המוכסן להתיעץ באשתו, ולאשה היתה עצה: הן יש לנו עצמנו בית, נמכור אותו, כן נמכור גם את כלי הכסף ותכשיטי הזהב שברשותנו, ואם יחסר לנו מעט כסף להשלמת הסכום הדרוש, ניקח הלוואה מקרובים ומידידים. הסכים בעלה, ומיד נחפו למכור את כל אשר לו, סוף סוף היה בידו הסכום הדרוש, בשמחה פנה לביתו של הפריץ, לבצע את העסקה.

עודנו צועד בדרך ולאזניו הגיעו קולות בכי ואנחה: "אוי ואבוי! אוי ואבוי!" עצר המוכסן, מבקש לדעת מנין בוקעים הקולות, עד מהרה הבחין כי מאחד הבתים שבצד הדרך עולים קולות השבר. פנה לעבר הבית ונכנס פנימה, ומה רואות עיניו? על רצפת הבית מוטלת גופת נפטר – היה זה בעל הבית ראש המשפחה – ומסביבו עומדים אשתו ושבעת ילדיהם הקטנים וזועקים מרה, על שאביהם נפטר והניח אותם לאנחות בלי מזון ומחיה.

דמעות נקו בעיניו של המוכסן, מצבם העלוב של האלמנה ושבעת היתומים נגע ללבו, בלי להסס הניח על השולחן את כל סכום הכסף שבידו ואמר לאלמנה: "קחי את הכסף הזה והחיי בו את נפשך ונפשות ילדיך היתומים. הביטה האלמנה בצרור הכסף הגדול שבידה ולא האמינה למראה עיניה, היה זה סכום עתק! בטוחה היתה, שהיהודי הניצב לצידה מהתל בה, ועל כן סירבה לקחת את הכסף. רק כשחזר האיש והבטיח, כי הוא נותן לה את הכסף במתנה גמורה, נאותה האשה לקבלו.

משל ונמשל

כולם יודו שהדת של עם ישראל היא האמיתית
והטובה מכל הדתות

משל למלך אחד שביקש אומן וצייר שיצייר את תמונתו, והמלך אמר שהצייר הגדול ביותר שיצליח לצייר במדויק את תמונתו, הוא יהיה ראש וראשון במלאכה זו ויקבל על כך תעודת כבוד. והנה נקבצו אל המלך ציירים רבים, וציוה המלך שכל אחד יצייר איזה ציור נפלא ולאחר מכן יביאו את הציור לפני המלך, ואת אשר יבחר בו יקריב אליו להיות הראש והראשון. לאחר זמן מסוים באו כל הציירים אל המלך, כל אחד וציורו בידו, וכל אחד התפאר לפני המלך כי הוא מצטיין במלאכתו יותר מחברו. אמר להם המלך לכו עתה לדרכיכם, וביום המיועד אשלח אחריכם לבחור מכם מי הוא הראש והראשון. הלכו הם לדרכם וכל אחד חשב בלבו כי בודאי יבחר בו המלך לצייר את תמונתו, כי מי הוא האומן היותר גדול ממנו, לאחר מכן עשה המלך בחכמה, ושלח לקרוא לאחד מהציירים ואמר לו, ידוע תדע כי מלאכתך מצאה חן בעיני עד להפליא, ואתה ראוי להיות הראש והראשון לעשות מלאכתי, אך אבקש ממך שתגיד לי את האמת מי יוכל להיות השני לך? השיב לו הצייר, האמת אניד לך כי הצייר פלוני הוא איש אומן במלאכתו, והוא ראוי להיות שני לי. שמע המלך את דבריו ואמר לו שיכול ללכת לדרכו. וכן עשה המלך לכל הציירים, שקרא לכל אחד ואחד ושאל לכל אחד, מי יוכל להיות שני לו וכולם הצביעו על אותו צייר נפלא שהוא אומן נפלא במלאכתו. ומוזה הבין המלך שאותו הצייר הוא המובחר מכולם ובחר אותו שהוא יצייר את תמונתו.

והנמשל על דרך זה אומר הנביא "יגשו אז ידברו יחדיו למשפט נקרבה" (ישעיהו מא – א') כלומר שיתקרבו כל האומות יחד, ואז נראה כי משה אמת ותורתו אמת, כי כולם יודו שהדת של עם ישראל היא האמיתית והטובה מכל הדתות.

(פתח השער)

ברגע הראשון נדמה היה לו, לאורח, שהוא חולם, הנה זימן לו הקב"ה סיוע כה מהיר, כמעט פצה את פיו לומר: "אני מסכים", אך כהרף עין חלפה מחשבה אחרת במוחו, והוא שמע את עצמו אומר: "לא אוכל להסכים להצעה, אם ה' יתברך זיכני לקיים מצוה כה חשובה מתוך מסירות נפש של ממש, לא אסכים למכור את מצוותי זו בעד כל הון שבעולם.

אם כן, ניסה הזקן לשנות את הצעתו, "מכור נא לי מחצית מהמצוה שלך, ותמורת זאת מוכן אני להעניק לך מחצית מכל הכסף שברשותי. גם להצעה הזאת סירב האורח, "אינני מסכים למכור מחצית ממצוותי!" אמר בפסקנות. הזקן לא התייאש, "אנא", הפציר, "מכור נא לי חלק כלשהו מהמצוה שלך, ואפילו רק מאית ממנה, אל תדאג, אשלם לך בעבור זה כאילו מכרת לי מצוה שלמה!". "לא! לא!" ענה האורח. "אינני מוכן למכור אפילו שמץ מהמצוה! בשום פנים ואופן לא אמכור! ואינני חפץ לשמוע עוד את הצעותיך!".

בזה הרגע קרב אליו הזקן ועל פניו חיוך. "דע לך", כך אמר, כי אני הוא אליהו הנביא, מן השמים נשלחתי להעמידך בניסיון, ואתה, לא רק שוכית לקיים מצוה כה חשובה, אלא עמדת בניסיון בשלימות, וסירבת למכור אפילו חלק קטן ממצותך. האורח נעץ בוקן הניצב לפניו עיניים משתוממות, אך הזקן המשיך בדבריו: הודות למצוה שקיימת, ובזכות זה שעמדת בניסיון, תוכל לבחור לך אחד משלושת הדברים הללו: אריכות ימים לך ולאשתך, עושר והצלחה מרובים, או שמה ברצונך בבן, שיהיה צדיק וקדוש. בלי להסס השיב האיש בחר אני בבן זכר, עד היום לא זכינו אשתי ואני להיפקד בבנים, ומה בצע לנו באריכות ימים או בעושר כשאין לנו בנים?.

והזקן הלא הוא אליהו הנביא אמר: ובכן, בעזר ה' יולד לכם בן צדיק וקדוש, אשר יאיר את העולם בתורתו וביראתו, אולם הדבר יתקיים בתנאי אחד: עליך ועל אשתך להיות נעים ונדים בגלות כל ימי חייכם. לאחר שנמלך האיש באשתו הסכימו שניהם לקבל את עול הגלות.

לא ארכו הימים ובן נולד ליהודי ולאשתו, שמו של הבן נקרא "מנחם", לאמר: זה ינחמנו, ואותו מנחם אינו אלא הרה"ק רבי מנחם מענדיל מרימנוב זיע"א (יומא דהילולא י"ט אייר) שהאיר את העולם בתורתו ובצדקותו.

צ'ין אדם לחברו

זכות השכל אפשר לזכות על ידי

עשיית חסד

הרה"ק רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זיע"א שח פעם ואמר: אספר מה שסיפר לי מזה זמן אחד מן התלמידים המקורבים להרה"ק ה"חזון איש" זיע"א, הלא הוא הגר"ח ברים זיע"א. שהיו מטרידים אותו הרבה יהודים בבקשה להיכנס לחזו"א, למסור צרכי יחיד זה וצרכי יחיד אחר, ופעמים הגיעו ממקומות אחרים לבקשו בכל מיני שליחויות. ופנה ושאל את החזו"א האם הוא מחוייב בדבר? כי הרי זה מפריע לו בלימודו. והשיב לו החזו"א "לקנות תורה ולזכות לתורה, צריך זכות השכל, בלא זכות השכל אי אפשר לזכות לתורה, וזכות השכל אפשר לזכות על ידי עשיית חסד".

זהירות מופלגת

בעיר קובנה היה בית כנסת פרטי שמתו בעליו ונפל בירושה ליתומים קטנים, כשהרה"ק רבי ישראל מסלנט זיע"א היה מתפלל בבית כנסת זה, לא היה נוטל ידיו במים שבכיוור, כי אם משפשפן מעט. ופעם הסביר את מנהגו, שהיות והבחין שהמים הנשפכים מהכיוור נופלים על גבי הקיר וגורמים נזק, ואילו יתומים לאו בני מחילה נינהו.

גמילות חסד בסתר

מסופר: מדי יום ביומו בשעות המוקדמות של שחרית, היה תנור בית המדרש הגדול בבאבוב מוסק ומחומם עבור המתפללים הרבים. אפילו אלו שהשכימו קום בבקרים החורפיים, התפלאו על האדם הטוב והמטיב שקם עוד לפניהם, מחמם ומטיב את התנור, ונעלם כלא היה. תלמידיו וחסידיו של הרה"ק רבי בן ציון הלברשטאם זיע"א מבאבוב בעל "קדושת ציון" הי"ד, רצו לעקוב

ולהיוודע מי הוא איש מטיבם? אחד הצעירים החליט להתחבא תחת אחד הספסלים ולראות במו עיניו איך יפול דבר. למחרת נדהם הנער ונודעזע לראות, כי האיש המנקה את התנור מציתו ומחמם את בית המדרש בסוד סודות, אינו אלא הרבי בכבודו ובעצמו. עודו שרוי בתימהון והנה הספסל ששכב מתחתיו מתהפך, הבין הרבי כי אכן נודע הדבר ומרוב צער, פרץ הרבי בבכי ואמר: מצוה אחת היתה לי שקיימתי בשלמות, הגם את זו תחפוך לקחת ממני?

ויהיו עניים בני ביתך

חס מיוחד גילה הרה"ק רבי נתן צבי פינקל הסבא מסלבודקה זיע"א לעניים החוזרים על הפתחים, ובפרט לבעלי מומים ונחותי דרגה כי הם נדכאים ומרי נפש, היה מקדים פניהם בשמחה, עוזר להם, מעורר אותם ומלווה אותם בדרכם. פעם סיפר רבי נח פליי, שפעם כשנפרד ממנו בעת צאתו לביתו, שאל אותו ר' נתן צבי מה תעשה אם מיד בהיכנסך לביתך כשאתה שמח להיפגש עם בני משפחתך, יופיע לפניך עני מדוכה צנום ומכוער, ויפנה אליך לעזרה, הרי בודאי תתרעם שדוקא בשעה זו הוא בא להפריע לך, וברוב נדיבותך תעניק לו משהו כדי להיפטר ממנו. אולם לא כך דורשת ההלכה, הלא כתוב ועניים מרודים תביא בית, וכן אמרו חז"ל "ויהיו עניים בני ביתך", ואף בשעה זו שאתה שמח עם בני משפחתך, עליך לראות גם את העניים המרודים כבני ביתך, ולקדם את פניהם בשמחה, ולא עוד אלא שדוקא אליהם עליך לפנות יותר ולטפל בהם בכל האהבה והידידות, כי עם בני משפחתך אתה עתיד להתראות בכל שעה שאתה חוזר לביתך, אבל אותם אביונים מי יודע אם תהיה לך הזדמנות עוד פעם בחיך להיפגש עמם.

תלולא דצדקיא

שבת קודש י"ט אייר

רבינו מאיר ב"ר ברוך מרוטנברג (מהר"ם

מרוטנברג - ה"א נ"ג)

הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימינוב ב"ר יוסף (תקע"ה)

יום ראשון כ"א אייר

הרה"ק רבי מרדכי מטשערנוביל ב"ר מנחם נחום

(תקצ"ג)

יום שני כ"א אייר

הרה"ק רבי יצחק אייזיק הלוי מפרעמיסלא

ב"ר יעקב (רזא מהימנא - תקמ"ג)

יום שלישי כ"ב אייר

הרה"ק רבי מרדכי שרגא פייביש מוהוסיאטין

ב"ר ישראל מרוזין (תרנ"ד)

הרה"ק רבי שלמה אליעזר אליפנדרי ב"ר יעקב

(שו"ת הסבא קדישא - תר"צ)

יום רביעי כ"ג אייר

הרה"ק רבי יהושע מדינוב ב"ר אריה לייב (תלמיד

הקדושת לוי - תקצ"ג)

יום חמישי כ"ד אייר

הרה"ק רבי יהושע העשיל צורף מקראקא (אבי

המקובלים - ת"פ)

הרה"ק רבי יעקב מליסא ב"ר יעקב משה

(חוות דעת - תקצ"ב)

הרה"ק רבי אליעזר צבי מקאמרנא

ב"ר יצחק אייזיק יהודה יחיאל (תרנ"ח)

יום שישי כ"ה אייר

הרה"ק רבי ישעי' מדינאוויץ

(תלמיד המגיד - תקנ"ד)

הרה"ק רבי חיים מקאסוב ב"ר מנחם מענדל (תרי"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נטילאל הכהן רביטבין שליט"א
מדרש "בם אני אודך" רפרים יוסף הדרש על המצוות.

באיסור לדבר בשעת חזרת הש"ץ (ב')

(א) גם אם אינו מתפלל במנין זה, יש להחמיר שלא לדבר בשעת חזרת הש"ץ, שלא יטעו שמותר לדבר, ובפרט כשאין הציבור יודעים שכבר התפלל. (שו"ת "משנה הלכות" ח"ו סימן נ"א)
(ב) ילמד את בניו הקטנים שיענו אמן. (רמ"א אור"ח סימן קכ"ד סעיף ז')
(ג) אם אין תשעה שמכונים לברכותיו של הש"ץ, קרוב להיות ברכות הש"ץ לבטלה. (שו"ע שם סעיף ד')
(ד) מי שעובר על זה ומדבר בשעת חזרת הש"ץ, אינו נחשב מתלמידיו. ("שומר אמונים", מאמר פתחו שערים, פרק י"ז)
(ה) בפיוטים שמוסיפים ביום הכיפורים וראש השנה בחזרת הש"ץ, מעיקר הדין נראה שאין איסור לדבר בהם כמו בחזרת הש"ץ, אלא שלמיגדר מילתא נראה שאין לדבר בהם, אלא לצורך מצוה או צורך גדול. (ספר גם אני אודך, תשובות מהגר"א חנניה וצ"ל)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

לע"נ הרה"ק

רבי מנחם מענדל מרימינוב

ב"ר יוסף זיע"א

נלב"ע י"ט אייר תנצב"ה